GAZETA KRAKOWSKA

Nro 71.

Z KRAKOWA DNIA 4 WRZESNIA 1816 Roku WE SZRODĘ.

Z Warszawy d. 27 Sierpnia.

Dnia wczorayszego o godzinie 11 z rana odprawiło się w kościele S. Krzyża XX. Missyonarzy żałobne nabożeństwo za duszę ś. p. Tomasza Wawrzeckiego, Senatora Woiewody, Ministra Sprawiedliwości Królestwa Polskiego. — Rząd hołd ten pamiątki szanownemu Mężowi dopełnić postanowił, na którym znaydował się Namiestnik Królewski i wszystkie Władze. Celebrował JW. Goiaszewski Biskup Wigierski. — Mowę pogrzebową miał JW. Bieńkowski Sędzia Naywyższey Instancyi; kazanie zaś W. JX. Szaniawski Professor prawa. Oddana w nich sprawiedliwość zasłudze zeszłego, którego po krotce zbierzemy tu biiografiią.

Znany całemu kraiowi z cnot domowych i publicznych, mianowicie z obywatelstwa, ludzkości i całkowitego się zawsze dla dobra kraiu poświęcenia, urodził się roku 1759 w Powiecie Brasławskim z Tadeusza i Zofii z Tyzenhauzow Wawrzeckich Woyskich Brasławskich. W pierwszey zaraz młodości, bo z dodaniem nawet urzędownie lat, obrany Deputatem na Trybunał Główny Litewski, doyrzałym rozsądkiem, łatwością obięcia i stałością charakteru tyle zyskał ufności, że go zaraz po skończoney kadencyi do Trybunału duchownego *mixti Fori* na Marszałka wybrano. Wszedł potem w związki małżeńskie z Pacowną córką Pisarza Litewskiego, a z tey powodu przeniosłszy się w Kowieńskie, został na Podkomorzego Powiatu tego wybranym. Obowiązki urzędowania tego z tak powszechną pełnił zaletą, iż nayważnieysze graniczne prowincyi całey sprawy na niego były zdawane. W czasie czteroletniego Seymu ciągle między naygorliwszemi liczony, Podskarbstwo naprzód, a kiedy to nie doszło, Chorąztwo Litewskie od Króla nagradzaiącego łożone w oczach iego i narodu zasługi otrzymał. Wrócony cnotom domowym, nie długo w spokoyności zostawał, a choć oyczyzna do wyższych w cywilności powoływała go stopniów, chwycił się woyskowego, i iak ochotnik naprzód, potem iak Pełnomocnik, odbył z chwałą dwumiesięczną na granicy oyczystey ziemi kampaniią. Stamtąd na Naczelnictwo narodu całego wezwany,

szczerze się z niego wypraszał, lecz przyjęte utrzymywał z zwyczayną charakteru swego tęgością, póki przewaga losów jeńcem go woiennym nie zrobiła. Za powrotem do kraiu cały oddał się obywatelskiey posłudze. W ciągu lat kilkunastu do kilkuset odsądzonych kompromissów i ugodzonych sporów, do siedmiudziesiąt utrzymywanych opiek, i do każdey prawie familiyyney, a nawet i domowey sprzeczki za pośrednika wezwanie okazuie nieograniczoną ufność, którą zyskać sobie potrafił. Nie było u niego partyi, nie było wyłączenia. Dom iego był powszechnem dla nieszczęśliwych schronieniem. W nim potrzebni, wszelkiego stanu i opinii, wsparcie, radę i pociechę znaydywali. Z dostatnich iak na prywatnego dochodów, dla siebie naymniey, wszystko dla nieszczęśliwych wydawał. Tak szafuiący własnem, łatwo się domyśleć, iak obracał czynione sobie od różnych zapisami ostatniey ich woli ofiary. Z dożywocia znacznego w Wiłkomirskim maiątku, wyłączywszy sto beczek Litewskich zboża na Towarzystwo Dobroczynności Wileńskie, resztę prawym oddał następcom. Towarzystwo to, równie iak i Warszawskie, traci w nim naygorliwszego Członka i naysilnieyszego obrońcę. Nadeszła wreszcie ostatnia w Europie burza, którą zagarniony, zapomniał całkiem, iak zwykł był zawsze, o sobie, a cały z poświęceniem co bydź może naydroższego, oddał się ratunkowi i wstawieniu się za temi, których okoliczności w różne pogrążyły nieszczęścia. Wspaniały Alexander nie mógł nie postrzedz znakomitey w czci godnym Mężu cnoty, nigdy za sobą, zawsze za kraiem i biednemi mieszkańcami iego mówiącym. Zaszczycił go swoiem zaufaniem, i w wskrzeszonem Królestwie na pierwsze dostoyności wywyższył. Stargane trudami dla kraiu siły nie dorownywaiąc usilney iego gorliwości, przyśpieszyły zawczesny zgon dnia 5 b. m. w Widzach Łowczyńskich, gdzie w kąpieli wód siarczystych ratunek znaleść się spodziewał. — Obywatel szanowny, nieugiętey cnoty, stałego charakteru i naylepszego serca, ieżeli od wszystkich cnotliwych, tem bardziey przyiaciół w bliższym z nim związku będących nayczuley żałowany, zawsze w rzędzie sławnych cnotą Polaków mieysce w potomności mieć będzie.

Z Peterzburga d. 26 Lipca d. b.

Dnia 22 b. m. obchodzono tu imieniny N. Cesarzowey Maryi Federowny, i W. Xiężney Maryi Pawłowny w Peterhoffie. Po mszy składano powinszowania, potem nastąpił wielki obiad, a wieczorem maskarada nader liczna. W oświeceniu ogrodów łączyła się wspaniałość i gust wyborny.

W. Xże Mikołay wyiechał d. 10 Lipca z Taganrogu do Czerkaska.

Członek Kommissyi do ułożenia nowego urządzenia chłopów Estońskich Stackelberg w nagrodę chwalebney służby nayłaskawiey mianowany rzeczywistym Radcą Stanu. — Jenerał-Porucznik Xiąże Repnin, mianowany woiennym Gubernatorem Mało-Rossyyskim, i razem sprawować będzie interessa cywilne w Gubernii Czerniechowskiey i Połtawskiey.

Dalszy ciąg urządzenia chłopów Estońskich.

Rozdział II. *O opiece.* §. 110 — 123. Opieka daie się dla małoletnich płci obo-

iey; dla niewiast niezamężnych; dla osób pomieszanego rozumu, i dla źle rządzących się gospodarzy. Małoletność trwa do skończenia się lat 20 od narodzenia; płeć niewieścia iest pod opieką do wyyścia za mąż. Przeznaczony na opiekuna może nie przyiąć opieki, ieżeli sam ma 5ro dzieci; ieżeli już ma iednę opiekę; ieżeli ma lat 60 wieku; lub ieżeli iest chory albo słaby. Dla każdey opieki przeznacza się 2ch opiekunów, którzy powinni umieć czytać, i bydź niepośliakowaney uczciwości. Będąca w życiu matka iest naturalnym opiekunem dzieci; iednakże przydaie się kurator dla osierociałych dzieci. Opiekunowie szczególniey pamiętać powinni, ażeby małoletni nie zostali bez przyzwoitey stanowi swemu nauki; strzegą maiątku sierot i za całość iego odpowiadaią; raz na rok zdaią przed sądem sprawę ze swoiey opieki. Dla źle rządzącego się gospodarza przydaie się opiekun wyrokiem sądu gminnego, na podanie policyi. Gospodarz maiący opiekuna, nie może nic sprzedawać, ani zastawić, ani wchodzić w umowy, bez wiedzy swego opiekuna. Opiekunowie, przydani dla małoletnich i pomieszanego rozumu, nie maią prawa do nagrody za swoię pracę; przeciwnie, opiekuni źle rządzących się gospodarzy pobieraią 5 procentów z czystego dochodu.

Rozdział III. *O Własności.* §. 126 — 133. Chłop Estoński ma prawo nabywać, posiadać, używać, i rozrządzać własność ruchomą i nieruchomą, sposobami pozwolonemi dla wszystkich innych obywateli Państwa Rossyyskiego. Dawność prawna nie daie własności ziemi, dotąd przez chłopów Estońskich posiadaney. Rzecz znaleziona, którey właściciel niewiadomy, staie się własnością tego, który ią znalazł; iednakże, ieżeli iest wartości 25 rubli, czyni się trzykrotnie ogłoszenie o iey znalezieniu w kościele parafiialnym; a ieżeli iest kosztownieysza ogłasza się przez policyią ziemską. Właściciel ma prawo swoiey własności bronić przez środki prawne, a w przypadku gwałtu, może użyć siły, i może zatrzymać rzecz naiezdnika, dla pewności nagrody za swą szkodę. Tu się obeymuią i szkody zrządzone w polu, na sianożęciach, przez bydło, konie, &c., których właściciel ieżeliby nie był wiadomy, policya ocenia szkodę i zabrane bydlę; czynią się ogłoszenia po kościołach i przez policyie; a gdyby w terminie oznaczonym na wykupienie nie znalazł się właściciel, bydlę staie się własnością tego czyia iest szkoda.

Rozdział IV. O następstwie §. 134—175. Wszelki maiątek chłopa Estońskiego godziwie nabyty, po iego śmierci spada na iego prawnych następcow, ieżeliby testamentu nie uczynił.

O następstwie bez testamentu. Jeżeli umieraiąc bez testamentu, zostawuie żonę i dzieci z iednegoż małżestwa, żona iest następcą całego maiątku, i nie może dział następować, dopokiby się nie zabierała do nowego małżeństwa; w dziale tym bierze cały swóy wniosek, i dary ślubne; reszta maiątku rozdziela się na nią i dzieci, łącząc razem wyposażenia córek i części synów, przed śmiercią oycowską nastałe, i wtedy biorą wszyscy część równą. Dzieci dwóch żon, naprzód każde biorą wniosek swey matki, a potem maiątek oycowski dzielą na równe części: wdowa równąż z niemi część bierze. Wdowa bezdzietna

bierze swóy wniosek, i nadto część równą z dziećmi drugiey żony. Dzieci przedślubne, a późniey za prawne uznane, równą z innemi część biorą. Dzieci Estonki bezmężney są następcami macierzyńskiego maiątku. Maiątek po zmarłych dzieciach spada na ich rodziców. Po zmarley żonie mąż iest następcą całego iey maiątku do weyścia w powtórne śluby. Oyciec za życia dzieci zabieraiący się do powtórnego małżeństwa ma podzielić się z dziećmi z pierwszey żony posagiem przez nią wniesionym, i nie może wziąć ślubu, bez złożenia przed sądem świadectwa od dzieci pełnoletnich, a od opiekunów małoletnich, o dopełnionym dziale, a ieśli tych nie ma, wnuki, prawnuki i t. d. w dół; po bezżennym i bezdzietnym bierze oyciec, matka, dziad, babka i t. d. postępuiąc w górę. Wdowa bezdzietna bierze z maiątku mężowskiego podwóyny wniosek; po bezdzietney żonie mąż bierze połowę iey maiątku. W niedostatku następców z główney linii, przechodzi maiątek na krewnych z linii poboczney. Płeć męzka ma pierwszeństwo w następstwie przed płcią żeńską; w podziale gotowego grosza bierze dwie części, a żeńska iedną, i wtedy tylko bierze maiątek nieruchomy, kiedy nie ma następców męzkich równego stopnia pokrewieństwa. W dzieleniu ziemi maią bydź części niemnieysze nad dwie beczki zasiewu zboża ozimego we 3ch zmianach: starsi z męzkich następców bliższemi są do wzięcia części ziemskiey, młodsi wynagradzaią się pieniądzmi. Jeżeliby o prawnych następcach wiadomości nie było, a maiątek do 500 rubli był wartości, czyni się ogłoszenie we wszystkich kościołach Gubernii Estońskiey, przez trzy dni niedzielne, i w tygodniowych gazetach Rewelskich z naznaczeniem terminu rok i 6 niedziel; ieżeli maiątek iest większey nad 500 rubli, ogłoszenie czyni się przez urzędy sądowe, i po trzykroć we wszystkich gazetach Państwa Rossyyskiego, z terminem rok i 6 niedziel. Jeżeli nie znaydą się następcy, albo uznani będą za nieprawnych, maiątek dostanie się gminie, w którey zmarły był zapisany do rewizyi.

O następstwie przez Testament. Chłop Estoński, niemaiący prawnych następców i dzieci z prawnego małżeństwa, przy zdrowym będąc rozumie, ma prawo przez testament naznaczyć następców podług upodobania. Żony, maiące dzieci, za życia męża nie mogą czynić testamentu, wyiąwszy co do ubiorów niewieścich, odzieży i gotowych pieniędzy w posagu przyniesionych które mogą zapisać dla dzieci; po śmierci męża może zapisywać swóy wniosek i spadek po mężu, komu się podoba, bez pokrzywdzenia iednak dzieci. Mąż także za życia żony umieraiący, nie może zapisywać posagu żony. Bezdzietne żony mogą przy śmierci posagiem swym rozrządzać, niezamężne zaś, ale wydzielone dziewki, i wdowy bezdzietne mogą rozrządzać maiątkiem tylko dorobkowym, ale nie rodowym. Rodzice nie mogą przez testament dzieci usuwać od następstwa; albo iedno wyposażać sowiciey, niż drugie; czwartą iednak część maiątku mogą zapisać komu zechcą; w zdarzeniach przez prawo pozwolonych usuwania prawnych następców od następstwa, i chłopi Estońscy mogą ich oddalać. Słowny testament iest ważny, ieżeli wolę swą umieraiący tłumaczy iasno i dokładnie przy trzech wiary godnych świadkach, z których dway koniecznie bydź maią z teyże

co i oni gminy; ieżeli zaś umieraiący umiał pisać, testament słowny nie iest dostateczny, chybaby udowodniono, że iuż nie miał siły do pisania, kiedy czynił rozrządzenie. Testament na pismie powinien bydź podpisany przez czyniącego, i 3ch świadków. O woli rodziców względem sposobu tylko, iak maią dzielić się dzieci, dość iest 2ch świadków, choćby nawet nim był pozostały mąż, lub żona, byle ta wola nie przechylała się na ich korzyść. Słowne oświadczenie woli testatora przed Sądem zapisuie się w księgach, i w taiemnicy się utrzymuie. Testator w każdy czasie mocen iest wolę swą odmienić w obliczu Sądu lub świadków. Zapisy mogą bydź warunkowe, byleby te warunki nie były niepodobne do uskutecznienia i przeciwne prawu. Ieżeliby warunkowych zapisów nie przyiął ten, dla kogo one są uczynione, następstwo idzie za przepisem prawa. Małoletni, słabi, osoby nieprzytomnego rozumu, prawnie oddaleni od władania maiątkiem, lub którym zupełnie przez prawo odięty maiątek, nie mogą czynić testamentu.

(*Reszta potem.*)

Z Wiednia d. 27 Sierpnia.

N. Cesarz powrócił d. 24 b. m. z przedsięwziętey do Holitsch podróży, do Schönnbrunu.

Z Berlina d. 27 Sierpnia.

D. 23 b. m. obchodzona tu była uroczystem nabożeństwem rocznica zwycięztwa przed 3 laty pod Gross-Beeren.

Z Londynu d. 17 Sierpnia.

Ieden z tuteyszych dzienników utrzymuie, iż P. Brougham, były obrońca Xżny Walli (małżonki Xcia Regenta) w iey sprawie, a teraźnieyszy członek parlamentu, udał się do iey wsi w Szwaycaryi przy iezіorze Como, dla oczekiwania na nią, która powrócić tam ma po odbytey podróży do ziemi Świętey. Podczas bytności w Tunis doznawała ta Xiężna naywiększych względów od tamteyszego Deja; stała przez cały czas w iego pałacu, wolno iey nawet było iego seray widzieć. Nie Lordowi Exmout, lecz iey ofiarował Dey uwolnienie Chrześciiańskich niewolników.

Jenerał Ochtorlony, który tak bardzo wsławił się w wschodniey Indyi, iest rodem z Bostonu.

W r. 1755 była iuż w Anglii podobna sprawa iak teraz przeciw urzędnikom policyi, którzy młodzieńców namawiali do zbrodni, potem ich zdawali i na karę śmierci wystawiali, biorąc od rządu za odkrycie ich zbrodni nagrody. Nazwiska ówczesnych i niegodziwych urzędników były Macdaniel, Bary, Sulman i Cagan. Wszyscy skazanemi zostali na stanie u pręgirza. 7mio letnie więzienie w Newgate, znaczne kary pieniężne i porękoimie. Cagan został u pręgierza tak dalece od ludu błotem i kamieniami potłuczony, iż umarł z tego, a trzey inni byli bardzo pokaleczonemi. Spodziewać się należy, iż teraźnieysi surowiey ieszcze ukaranemi zostaną. (W Niderlandach znaleźli się niedawno podobnież występni urzędnicy policyi. W Paryżu w sprawie tak zwanych patryotów r. 1816 okazały się podobneż zbrodnie.)

Cudzoziemcy odprzedaią w Anglii rządowe papiery, co iest skutkiem ustawy zabraniaiącey im tu bawienia. Obawiaią się tu 1) pożyczki 15 mill. f. szt.; 2) targnienia się na fondusz umorzenia długów; 3) przywrócenia opłaty od maiątków po 15 od sta. Dla czegoż raczey 4) nie zmnieyszyć woyska; nie pomnieyszyć płacy urzę-

dników i nie zaprowadzić oszczędności?

W pobliskości Glastenburg upadł kamień z obłoków w wielkości iaia, rozbił okno, oparzył rękę temu co go podniosł, i miał odor siarki.

Wszystkie Amerykańskie pisma żalą się na ustanie handlu w wszystkich częściach ziedneczonych Stanów. Ze podobne skargi zachodzą razem w dawnym i nowym świecie, dodaie Gazeta Goniec, należy do zdarzeń teraźnieyszych nadzwyczaynych czasów.

P. Jefferson twierdzi, że Angliia przed ostatnią woyną zabrała Amerykanom 1000 okrętów; wczasie woyny zabrali iey Amerykanie 1400. Przed woyną zabrała Angliia 6000 Amerykańskich maytków; wczasie woyny zabili Amerykanie przeszło 6000 Angielskich poddanych. Każdy maytek, którego Angliia Ameryce zabrała, kosztował 4 do 5000 gwineow. Angliia mogła więc zabrane okręty za połowę tego co utraciła kupić; mogła 6000 poddanych swoich użyć zamiast zabranych 6000 maytków Amerykańskich, i byłaby ieszcze któro 5000 gwineów zyskała, a co większa przynaymniey pozór sprawiedliwości utrzymała, która iest tyle ważną dla narodu, ile dla poiedynczego człowieka.

Podług listów z Jamaiki, Francuzki Jenerał Humbert mianowany miał zostać naczelnym wodzem Mexykańskiego rokoszańskiego woyska, które liczyć ma 50,000 dobrze uzbroionych ludzi. Przybyli z nim officerowie otrzymali pod nim dowodztwa. Też listy zapewaiaią, czemu wierzyć ieszcze nie można, że woysko Królewskie pod Jenerałem Morillo w ostatniey bitwie na równinach pod Bogata prawie całe zniszczone zostało, i że sam ten Jenerał zaledwo do Kartageny uciekł.

Gazeta Nowoiorska *Colubian* zawiera doniesienie z główney kwatery rokoszańskiego woyska Nowey Grenady pod dniem 6tym Czerwca z Carupana, które zdaie się potwierdzać pobicie Jenerała Morillo i ustęp iego aż do Monpor. Rzeczone doniesienie twierdzi także, iż dowodzca rokoszański Zaraza, zagraża znowu z znacznym korpusem stolicy Wenezueli, a inny dowodca, Cedrono zniósł 5setny oddział Królewskiego woyska pod Gubernatorem Guiany.

Przeznaczona na rzekę Plata Brazyliyska wyprawa, składaiąca się z 1 okrętu o 74 działach, 1 fregata, 6 woiennych i 7 przewozowych statków, na których znayduie się 7000 lądowego woyska, wypłynąć miała d. 4 Czerwca z Rio-Janeiro.

Z Paryża d. 18 Sierpnia.

Z rokazu Króla założona została w St. Etienne w departamencie Loary szkoła minerów, do którey uczniowie nie maią bydź przed 15tu i po 25ciu roku życia przyimowanemi.

Xże Angouleme powrócił d. 16 do Paryża i wysiadł do Tuilleries.

Xże Wellington oczekiwany iest d. 21 w Paryżu.

Akademiia pięknych kunsztów obrała na wczorayszem posiedzeniu na mieyscu zmarłego Vincent, P. Dufourny wiceprezesem.

D. 15 b. m. odbyła się w parafii Panny Maryi wielka processya poślubienia Ludwika XIII (*). Szli za tą processyą Mon-

(*) Poślubienie to uczynił Ludwik XIII w roku 1637 oddaiac pod opiekę Panny Maryi siebie, swoią małżonkę, dzieci, &c. i postanowił odnowić wielki ołtarz w katedralnym tym kościele Panny Maryi. Ludwik XIV i XV zatwierdzili postanowienie swoiego poprzednika.

sieur, Xiężna Angouleme, Xiężna i Xże Berry, i deputacye od pierwszych władz rządowych.

Wykopane w opactwie S. Dyonizego kości Henryka II. Franciszka I. Ludwika XI. Karola V. VI. i VII, tudzież Henryka IV i iego następców, zostały w trzech grobach pochowane, darniem przykryte i cyprysami przyozdobiene. Teraz maią znowu bydź na swoie dawne mieysca przeniesione.

Niektóre pisma wzmiankuią, iż gdy w wieczór po straceniu Plegnier i iego wspólników dana była na teatrze sztuka Templaryusze, wyraz w niey: "Mówi o przebaczeniu, a nie przebacza „ musiał bydź powtarzany. Lecz nie prawda, wyraz ten był iak wiele innych przyklaskiwany, ale nie powtarzany.

P. Lainé, minister spraw wewnętrzych, złożył d. 8 b. m. w ręce Króla swóy urząd, ale Król nie przyiął iego złożenia.

Jedno z pism tuteyszych umieściło co następuie: "Zagraniczne gazety czyli przez niewiadomość czyli przez złą chęć znayduią wielkie ukontentowanie opisywać położenie naszego kraiu, a osobliwie stolicy nayczarnieyszemi farbami; mówią o zaburzeniach i niezgodzie, których niema, i o kłótniach naypierwszych familiy, o których wcale niesłyszemy. Wypędzaią z Paryża mężów, którzy tu spokoynie siedzą i nie myślą o żadney odmianie; piszą o oporze, którego władze po prowincyach doznaią, chociaż wiedziećby powinny, iż bieg rządu dosyć iest tęgi do poskromienia każdego oporu. „

Dawny zwyczay, ażeby córki prezydentów Orleanu zaślubiały się pod chorągwią Joanny d'Arc, został niedawno przy zaślubieniu córki teraźnieyszego prezydenta z Baronem Aboville ponowiony.

Gazety nasze z braku wiadomości politycznych czynią wyiątki z Memorial religieux. — Dziennik Paryzki umieścił opis wszystkich kraiów, które Bonaparte zdobył, nie opuścił w nim nawet Isenburga i Geroldseck. Wynoszą one 31 mill. 691,747 ludzi. — Inny Dziennik czyni uwagę, iż Lipsk na 34,000 mieszkańców, ma 54 Xięgarzów, a Paryż na 580,000 mieszkańców 320 Xięgarzów. W Lipsku przypada ieden Xięgarz na 629 mieszkańców, a w Paryżu ieden tylko na 1822. Czem iest Lipsk co do handlu Xiążkowego dla Niemiec, tem iest Paryż dla Francyi, w którey oprócz stolicy mało znayduie się Xięgarzy.

Zakładaią tu magazyny żywności, przyczem kilka set ludzi iest zatrudnionych.

Jen. Marchand, który podczas powrotu Bonapartego z wyspy Elby dowodził w Lyonie, i cudem przez sąd woyskowy za niewinnego uznany został, utopił się teraz w Sekwanie za przewroceniem się statku, na którym z wielu innemi osobami płynął.

W przyszłą niedzielę dziewczęta biało ubrane posypią grób Xcia Enghien kwiatami.

Podług listow z Madrytu Jen. Castannos złożył dowodztwo nad woyskiem w Katalonii, i otrzymał go Jen. Lacy. —— Rozporządzenie Króla Hiszpańskiego względem konfiskaty dóbr wychodniow Hiszpańskich iest nayściśley dopełniane. — W Hiszpanii znayduie się 6 pułkow Szwaycarskich. Naylicznieyszym, bo ma do 600 ludzi, dowodzi Pułkownik Betschard. Pułk Redinga nie ma iak 200. Wimpfena 100 ludzi, a reszta prawie z samych tylko officerów się składaią.

Z Bastia na wyspie Korsyce piszą pod

d. 2 b. m. co następuie: Doniesienia nasze z północney Afryki zapewniaią nay-wyraźniey, iż Barbaryyczykowie nie są w cale skłonnemi do zaprzestania dotychczasowych swoich rozboiow, Dey Algierski miał poczynić przygotowania do cofnienia się z całem swoim dworem w głęb kraiu, aby go do nowey umowy nie przymuszono. Lud przykładał się wszystkiemi siłami do umocuienia warowni stolicy; lecz po postanowieniu udania się w głąb kraiu, zwolniały te roboty; w mieście i cytadeli ma tylko pozostać osada z rozkazem cofnienia się także w głąb kraiu, skoro pokazałaby się przed Algierem znaczna siła woyskowa.

Z Włoch d. 11 *Sierpnia.*

Oyciec S. ogłosił d. 14 Lipca całkowity plan urządzenia kraiow kościelnych, nad którym ekonomiczna kongregacya przeszło rok pracowała. Plan ten zawiera 248 artykułow. Cały kray kościelny, wyiąwszy Rzym i należące do niego okolice Tivoli i Subiaco, podzielony iest na 17 legacyy. Te dzielą się znowu na trzy klassy; którą zarządzać będzie Kardynał, tu nazywać się będzie wielką legacyą; wszystkie zaś dzielą się na powiaty, i zawieraią w sobie 2 mill. 109,224 dusz; Rzym ma 131,078, a Tivoli i Subiaco 113,372 dusz; ogólna zatem ludność kraiow kościelnych wynosi 2,345,685 dusz.

Jen. Francischetti, który towarzyszył Muratowi w ostatniey wyprawie i uszedł sądowego śledzenia, tułał się po Kalabryi; nakoniec sprzykszywszy sobie życie, oddał się władzy kraiowey. Minister woienny Neapolitański chciał go kazać pod sąd woyskowy oddać i podał swoy rozkaz do zatwierdzenia Królowi. Monarcha napisał własną ręką na tym rozkazie: "Zbrodniarz, który sam się pod prawo oddaie, ufa w litość, nie w sprawiedliwość Monarchy. Nie ma przeto bydź sądzony, ale udać się na mieszkanie do Sycylii.,,

Z portu Neapolitańskiego Otranto wypłynęły 3 woienne okręty, 2 brygi i fregata do eskadry przeciw Barbaryyczykom. Wszystkie miasta śpieszyły się z wykupieniem swoich współziomków z niewoli Barbaryyskiey przed rozpoczęciem przeciw nim kroków nieprzyiacielskich. Osada Austryacka w Otranto iest dotąd bardzo liczna, ale spodziewaią się iey zmnieyszenia.

Zastanowienia rzecz godna, iż właśnie w tymczasie, kiedy naylagodniey obchodzą się z żydami w Rzymie, naywięcey ich chrzcić się daie i przechodzi do Kościoła Katolickiego, do czego też sama łagodność zdaie się ich zniewalać.

Mowią ieszcze zawsze o widzeniu się Króla Hiszpańskiego Karóla z Królem Neapolitańskim.

Fouché ma, iak mowią, udać się do Włoch i osiąść w Florencyi.

Niedawno kazano iednemu Brzuchomowcy za następuiący postępek wyiechać z kraiow Parmeńskich: Znaydował się na pogrzebie w Placencyi; gdy orszak z umarłym przybył na krzyżową drogę, zapytał en się niosące przodem krzyż, w którą poydzie drogę. W tem nagle dał się słyszeć głos, iak gdyby umarłego, mowiąc: "Za mego życia często w tę stronę chodziłem.,, Wszystkich niezmierny ogarnął strach; natychmiast pouciekali i same zwłoki na drodze zostawili.

Rząd Neapolitański ubrał swoie woyska suknem Francuzkiem, chociaż Angielskie ofiarowano mu taniey.

DODATEK DO N^ro 71. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 4. WRZESNIA 1816 Roku WE SZRODĘ.

Senat Rządzący &c. &c. Maiac sobie od JW. Hrabi Sweerts-Spork pełnomocnego Kommissarza Jego Cesarsko Królew: Apostolskiey Mości, do uorganizowania kraiu Wolnego Miasta Krakowa wyznaczonego, udzielony urzędownie Patent z dnia 3go Sierpnia r. b. w Wiedniu wydany; mocą którego Prowincye Jlliryiskie do Korony Cesarskiey przyłączone, na stopień Królestwa wyniesionemi zostały; podaie takowy do publiczney wiadomości, w następuiącey przekładu na język Polski zrobionego osnowie:

(pod.) *Wodzicki, Prezes Senatu.*
Mieroszeuski, Sek. Gen. Sen.

My Franciszek Iszy, z Bożey łaski Cesarz Austryi, Król Jerozolimski, Węgier, Czech, Lombardyi, Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Sklawonii, Galicyi i Lodomeryi; — Arcy Xiążę Austryi, Xiążę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Karnioli, Wyższego i niższego Sląska, Wielki Xiążę Siedmiogrodzki, Margrabia w Morawach, Hrabia Habsburgu, i Tyrulu, etc. etc.

Uznaliśmy postanowić, aby odzyskane w skutek zawartych z przymierzonemi Mocarstwami traktatów, na odwrót Prowincye pod nazwiskiem Jllyryi, to iest Karniola; Powiat Willaschki; Kraie pobrzeżne; dawne pobrzezia Węgierskie, i część ta, która dawniey do Kroacyi Prowincyonalney należała; na przyszłość nazwisko Jllyryi prowadziły. Oraz wcielić do tychże obwody Cividale i Gradiska, dawniey do Królestwa Włoskiego należące; tudzież Powiat Klagenfurtski, który dotąd do Austryi wewnętrzney należał, i tę nową Jllyryą podnieść do stopnia Królestwa.

Z tego powodu stanowiemy:

1. Iż Królestwo Jllyryi ma bydź zarządzane przez dwa oddzielne Guberniia; do iednego z tych przeznaczone są Xięztwa Karyntyi i Karniola, do drugiego zaś Kraie pobrzeżne, Hrabstwo Görz i Gradiska, tudzież część Kroacyi Prowincyonalney, dotąd do Jllyryi należąca.

2. Co do Herbu tego nowego Królestwa i mieysca, w którym tenże w Herbie Naszym Austryacko Cesarskim umieszczonym, niemniey porządku, w którym ten nowy tytuł Królewski, pomiędzy innemi tytułami Naszemi położonym będzie; w tey mierze decyzya Nasza późniey nastąpi. — Dan w Mieście naszym Stołecznym i Re-

zydencyonalnym Wiedniu dnia 3 Sierpnia 1816. Panowania Naszego 25 Roku.

(podpisano) FRANCISZEK.

(L. S)

(podp.) *Aloizy Hrabia Ugarte*, Królestwa Czeskiego Naywyższy, a Arcy Xięztwa Austryi isz.y Kanclerz.

(podp.) *Prokop Hrabia Lezański.*

Jan Nepomocen Baron de Gaislern

Z własnego naywyższego rozkazu Jego Cesarsko-Królewskiey Apostolskiey Mości

(podp.) *Franciszek Hrabia Guicciardi.*

Z Bruxelli d. 20 Sierpnia.

Xżę Wellington powracaiąc z Londynu przybył tu onegday w wieczor, a wczoray znowu z Jen. Kraienhoff odiechał, dla o.zrzenia warowni zacząwszy od Mozy aż do morza północnego. Po ukończeniu tey podroży uda się do Cambray, a potem do Paryża. Około twierdz od południa leżących pracuią z pośpiechem; naprawienie zaś między Mastrychtem i Namurem leżących odłożono, iak mowią do przyszłey wiosny.

Dla zaradzenia upadkowi naszych fabryk wznoszą się wszędzie głosy przeciw w prowadzaniu zagranicznych fabrycznych płodow, osobliwie Angielskich. P. Heyden z Antwerpii, członek prowincyonalney administracyi, podał teyże władzy obszerną rozprawę o tym przedmiocie, w którey wystawił niebezpieczeństwa i upadek kraiowych rękodzielni, i podał sposoby do ratowania ich. " Od przywrocenia pokoiu w Europie wszystkie rządy (mówi on) staraią się nadać swoim rękodzielniom nowe życie, i tam, gdzie ich nie było, używaią Monarchowie wsparcia i zachęceń do ich założenia. Wszędzie nakładane są wielkie cła na zagraniczne płody; wszędzie zasłaniane są fabryki kraiowe przez celne urzędy przeciw napływowi zagranicznych towarow. Zamknięci w własnych granicach, nasze rękodzielnie utrzymać się tylko mogą przez wewnętrzną potrzebę, i tym końcem prosili nasi fabrykanci Króla o zakaz w prowadzania obcych towarów. Angliia nałożyła tak wielkie cło na wschodnio-indyyskie rękodzielne towary, iż to wyrownywa zakazowi, lecz wysela ie transito do naszego kraiu. Plany Anglii dążą, ażeby Europa opłacała iey handel i przemysł; wszystkie żrodła, które iey się otwieraią, stara się utrzymać i nowe tworzyć, dla zapewnienia swoiey potęgi. Angliia polega na wpływie swey polityki, dla otrzymania nowych korzyści i nowych dróg dla swoich towarow; wszystkie skarby stałego lądu nie wystarczaią ieszcze iey łakomstwu. Z wszystkich kraiow, do których w puszczane są towary Angielskie wychodzi ostatni talar za rękodzielne towary Angielskie. Takim sposobem upadły dawniey w północnych prowincyach (Hollandyi) wszystkie fabryki, iako to: piękne fabryki sukienne w Leydzie i Tilburgu, fabryk kolorowych płocien w Harlem, mnostwo rafineryy, fabryki sycowe i t. d. których zaledwo się cień został. Także się i z naszemi ma stać? &c „

Rząd Francuzki nie tylko narodowe woysko pomnaża, ale i pułki Szwaycarskie.

Od brzegow Menu d. 22 Sierpnia.

Królewiczowa Następczyna Niderlandska popłynęła d. 18 b. m. z Frankfortu na pięknym statku Renem do Biberich, a Małżonek iey poiechał lądem do Schlangenbade, dla odwiedzenia Królewicza Wilhelma Pruskiego; w wieczor ziadą się w Biberich, a d. 19 udadzą się w dalszą podroż wodą do Koblentz. Gdy statek iey

przepływał około Moguncyi pozdrowiony był wystrzałami z dział. Xżę Nassau przybył dniem pierwej do Frankfortu, dla towarzyszenia wysokiey tey Xiężnie do Biberich.

Nie podpada iuż wątpliwości, że Król Wirtemberski przystapił do związku Niemieckiego, i mianowany posłem na seym Baron Linden oddał akt iego przystąpienia pisany iest cze w d. 1 Września 1815.

P. Marx, nauczyciel Izraelicki w królestwie Bawarskiem, wystawia w piśmie do seymu Niemieckiego potrzebę nadania Izraelitom w całey Europie naczelnika Religii.

Z nadgranicznych twierdz Francuzkich wywożą wiele dział, ammunicyi i woiennych p rzeb do innych twierdz, w pobliskosci których nie stoią woyska zprzymierzone. Z Strazburga i Metz wywieziono wiele ciężkich dział do Grenoblu i Besanconu. Oprocz tego fabryki broni i ludwisarnie są znowu w czynności. W Orleanie zakładaią środkowy skład artyleryi i ammunicyi. Słowem Francya stara się zastępić poniekąd ogromną stratę w woyskowych potrzebach, którą w latach 1814 i 1815 poniosła. Woysko pomnaża w dwoynasób. — Zapewniaią, iż Monsieur, brat Królewski, jenerał pułkownik wszyttkich narodowych gwardyy, odwiedzi w krótce Lotaryngiią i Alzacyą. Narodowa gwardya urządzona tylko bydź mogła w obu tych prowincyach w tych mieyscach, w których zprzymierzone woyska nie stoią.

P. Hänlein, poseł Pruski na seym Niemiecki, gdy odebrał inne przeznaczenie, mianowany na iego mieysce został Hr. Golt.

P. Herschel, Astronom Londyński, po czynionych postrzeżeniach znayduie podobieństwo, że rozrzucona po Niebie na pozor w nieładzie materya mglista zamieni się zwolna w kształt gwiazd. Mleczna droga podpadnie także odmianom. Okazuią się w niey otwory; tu i owdzie odrywaią się od niey cząstki, i podług prawa ciężaru muszą się iey części ustawicznie zbijać w oddzielne kupki. Musi nak niec przestać bydź mleczną drogą, to iest iak dotąd szychtą rozrzuconych gwiazd.

W orszaku byłego Króla Hieronima Bonapartego, który pisze się teraz tylko Xciem Montfortu, znayduią się Kawaler Abbatuci, iako Marszałek dworu, i trzech byłych officerow woyska Westfalskiego. Przy małżonce iego Xiężnie Katarzynie trzy Damy dworskie, iedna Angielka i dwie Niemki. D. 14 wyiechali oboie z Augszburga, udaiąc się przez Monachium i Salcburg do Austryi.

Dnia 2 i 3 Września 1816
Cena zbóż rożnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł. gr.	2. Zł. gr.	3. Zł. gr.	4. Zł. gr.
Pszenicy	45 —	43 —	40 —	38 —
— Zyta	35 —	34 —	32 —	31 —
— Jęczmienia	24 —	23 —	20 —	18 —
— Owsa	14 —	13 —	12 —	11 —
— Jagieł	58 —	54 —	52 —	50 —
— Grochu	32 —	30 —	28 —	26 —
— Rzepaku	— —	— —	— —	— —

DONIESIENIA.

Niżey podpisany ukończywszy Studya za Rządu ieszcze Austryackiego w Akademii Krakowskiey tak Filozoficzne iak Prawne, i trudniąc się przez lat prawie 15cie prywatną Edukacyą młodzieży pierwszych domów; iakoż zostaiac do tego czasu ciągle przez lat 6 w domu JW. Michałowskiego, Senatora wolnego Miasta Krakowa, do Edukacyi Jego Godnych Synow; posiadaiacy przytem ięzyki: Polski, Niemiecki, Łaciński i Francuzki — zakłada teraz pensyą płci męzkiey przy ulicy Grodzkiey pod Nrem 198; życzący sobie więc umieścić u niego swoich synów, raczą się do podpisanego zgłosić tymczasem mieszkaiącego pod Nrem 486 przy ulicy S. Jana na pierwszem piętrze. Dan w Krakowie d. 1go Września 1816.
Maximilian Waniewicz.

Pisarz Aktowy niżey podpisany uwiadomia; że gdy Licytacya przedstanowcza Kamienic dwóch w ulicy Sławkowskiey w Krakowie, pod Nmri 450 i 451 sytuowanych; do Sukcessorów niegdy Woyciecha Florkowskiego należacych, w skutek uchwały Rady Familii w Sądzie Pokoiu Powiatu i Miasta Krakowa w dniu 4 Maia r. b. odprawioney, a przez Wysoki Trybunał Cywilny Departamentu Krakowskiego pod dniem 8 Czerwca r. b. do Nru 1129 zatwierdzoney, w dniu 12 Sierpnia r. b. nastapiła. Stanowcza przeto Licytacya rzeczonych Kamienic stosownie do przepisu prawa w dniu 24 Mca Września r. b. 1816, w Kancellaryi Podpisanego przy ulicy S. Jana pod Nrem 466 będącą, o

godzinie 9tey z rana odbywać się będzie. Pierwsze wywołanie zacznie się od Summy 16730 zł. pol. na licytacyi przygotowawczey ofiarowaney. Warunki, akty do taxaty, protokół pierwszey licytacyi, można w Kancellaryi podpisanego każdego czasu odczytać. w Krakowie dnia 12 Sierpnia 1816.

Olearski, Pisarz Akt.

Dyrekcya Główna Górnicza, Królestwa Polskiego! — Na żądanie JO. Xięcia Michała Radziwiła, Generała woysk Narodowych, Dziedzica dóbr Czarków, w Powiecie Szkalbmirskim Departamencie Krakowskim sytuowanych z dnia 17 b. m. i roku do publiczney Wiadomości podaie: iż życząc sobie JO. Xiążę Michał Radziwił, do posiadających iuż i nabytych 41 Kuxów czyli akcyi w fabryce Siarczaney, Opatrzność Boska pod Czarkowem exystuiącey, resztę Akcyi czyli części teyże fabryki należących mianowicie do Sukcessorów Ur. Józefa Zaborskiego, to iest: synom, Janowi, Józefowi i Stanisławowi Zaborskim, córce Zofii zamężney Stawskiey, i Teodozyi Zaiączkowskiey spłodzoney z Zaiączkowskiego i Franciszki Zaborskiey drugiey córki, Ur. Józefa Zaborskiego w ilości 25 Akcyi, Ur. Figwerowiczowi Wincentemu w ilości 24 akcyi, Ur. Annie Seling d'Saulenfels w ilości 16 ½ akcyi, Ur. Karolowi d'Szindler w ilości 16 ½ akcyi; Jmć Paniom Annie Elzbiecie z Kollmanów Lehmanowey i Maryannie Katarzynie z Kollmanów Hablowey w ilości akcyi 5, a w ogóle wszystkim należących 87 Akcyi, prawem dziedzictwa na wieczne czasy; to iest: tym samym sposobem iakie tym akcyom dotąd służyć mogło, lub kiedykolwiek służyć może, w sposobie dobrowolney wspólney ugody, za gotową w Kassie Dyrekcyi Główney Górniczey złożyć maiącą summę, nabydź. Chcąc zaś bydź pewnym kupna tego, równie wszelkim Wierzycielom, ieżeliby iakowi exystowali, i pretensye lub do Fabryki lub do Kuxów (Akcyi Górniczey) z iakiegokolwiek bądź źrodła kopalń i fabryki tey tyczące się, rościć sobie prawo mieli, podać sposobność uzyskania ich pretensyi na dowodach wspartych; wzywa zatem niniejszym wszystkich kogo tylko to dotyczeć może, ażeby naydaley do dnia 15 Września r. b. wszelkie pretensye swoie bądź Fabryki, bądź osób powyżey cytowanych dotyczące się, tym pewniey Dyrekcyi Główney Górniczey dowodami autentycznemi wsparte podali, ile że w przeciwnym razie takowe pretensye za żadne uważane będą, a zatem stratę z opóźnienia wyniknąć mogącą sami sobie przypisać będą mieli; ażeby zaś każdego niniejsze postanowienie wiadomości doszło, po trzykroć w Gazetach kraiowych do publiczney podaie się wiadomości. — w Kielcach dnia 24 Lipca 1816 roku.

Kierner, P. D. Tomaszewski, S. J.

Rożne i oddzielne pomieszkania w kamienicy przy ulicy Sgo Jana pod Nr. 486 położoney, na dolnym i gornych piętrach znayduiące się dnia 6 Września r. b. o godzinie 10 z rana wypuszczone zostaną przez publiczną licytacyą w prowent do Sgo Michała roku 1817, na którym to terminie w teyże samey kamienicy odbędzie się przedaż publiczna niektórych ruchomości, iako to kanap, krzeseł, stolików i t. p. — W tem celu podpisany Komornik chęć licytowania maiących w mieyscu ogłoszoney przedaży na terminie oznaczonym zaprasza. W Krakowie d. 2 Września 1816.

Stefan Mochnacki, Kom.

W skutek uchwały Rady Familiyney w Sądzie Pokoiu i Miasta Krakowa dnia 20 Czerwca 1816 roku odprawioney, przez Wysoki Trybunał tuteyszy I. Instancyi w dniu 26 Lipca tegoż Roku do Nru 173 potwierdzoney. Wóytostwa Rybna zwanego, w Okręgu Miasta Wolnego Krakowa sytuowanego, prawem emphiteutycznym niegdy Józefowi Jaroszewskiemu nadanego, a później przez niegdy Kazimierza Jaroszewskiego posiadanego, teraz zaś do Sukcessorów tegoż mianowicie Ur. Franciszki z Jaroszewskich Dębczyńskiey; Andrzeia, Karola i Wiktoryi Jaroszewskich małoletnich resztuiace lat siedm zaczynaiac od dnia 24 Czerwca 1817, do dnia 17 Maia roku 1824 onymże służącego, przez publiczną Licytacyą sprzedane zostaną. Przygotowawcza Licytacya przed podpisanym iako do teyże rezolucyą Trybunału Iszey Instancyi Miasta Wolnego Krakowa pod dniem 27 Sierpnia 1816 roku do Nru 775 wypadłą; w Kamienicy przy ulicy S. Jana, pod Nro 466, w dniu 26 Września r. b. 1816 o godzinie 9tey z rana nastąpi, a pierwsze wywołanie rozpocznie się od Summy 28000 zł. pol. w monecie srebrney Courant, za wszystkie lat Siedm ustanowioney. Warunki licytacyi i zbiór obiaśnień do tegoż Woytowstwa, w Kancellaryi podpisanego w każdym czasie przeyrzeć można. — w Krakowie dnia 29 Sierpnia 1816 roku. *Olearski, Pisarz Akt.*